

PŁATNICZY NA RZECZ UZDROWISK

PAYERS TO HEALTH RESORTS

Artur Guźlecki

Obecnie nie reprezentuję żadnej instytucji naukowej. Działalność badawczą traktuję jako rodzaj zamiłowania

STRESZCZENIE

Dwie pozycje literaturowe Artura Guźleckiego poświęcone tradycji dziecięcego lecznictwa uzdrowiskowego w Polsce oraz tradycji lecznictwa uzdrowiskowego dla dorosłych w Polsce dotyczą też finansowania lecznictwa uzdrowiskowego w Polsce w zamierzonych czasach zaborów aż do czasu minionego ustroju politycznego w kraju. Odpowiedź na pytanie o finansowanie lecznictwa uzdrowiskowego w kraju w czasach dalszych i bliższych nam wydaje się być jasna. Odpowiedź na pytanie, jak przebiega finansowanie lecznictwa uzdrowiskowego w naszym kraju dziś, czyli kto i w jakich formach płaci za współczesne polskie lecznictwo uzdrowiskowe, będzie przedmiotem tego wywodu. W tekście zostaną zacytowane i analizie poddane te fragmenty współcześnie w Polsce obowiązujących aktów prawnych zaczerpniętych z Internetowego Systemu Aktów Prawnych, które odpowiadają na pytanie, kto według współczesnego polskiego prawa płaci na rzecz współczesnych polskich kurortów, oraz określają formy tych płatności. Podaną na wstępie pracy metodą zostanie zweryfikowana hipoteza badawcza mówiąca, że źródłami finansowania współczesnych polskich kurortów są: a) wypracowany na skutek własnej działalności komercyjnej dochód danego uzdrowiska, b) opłata klimatyczna lub uzdrowiskowa pobierana od kuracjuszy, c) dotacje państwowe przysługujące prawnie uzdrowiskom, d) wpływy z państwowego kontraktowania usług uzdrowiska, np. przez NFZ, e) dotacje unijne. We wniosku Autor stwierdza, że przyjęta w części „Materiał i metoda” hipoteza dla przedstawionych w tym artykule badań bez żadnych zastrzeżeń potwierdziła się w całości.

Słowa kluczowe: płatnicy na rzecz uzdrowisk polskich, kuracjusze, Skarb Państwa, Unia Europejska.

ABSTRACT

Two references by Artur Guźlecki devoted to the tradition of child's and adult health resort treatment in Poland also touch on the question of funding health resort treatment in Poland in old times of Poland's partition till the times of the bygone political system in Poland. The answer to the question about funding health resort treatment in older and contemporary times seems to be clear-cut. The answer to the question about funding health resort treatment in contemporary times, i.e. who and how pays for Poland's health resort treatment will constitute the subject of the thesis. In the text the fragments of legal acts taken from the Internet Legal Acts System, which are now in force in Poland and answer the question about who, according to Polish law, pays Polish health resorts and how payments are made, will be cited and analyzed. By means of the method specified at the beginning of the paper a research hypothesis will be verified which says the sources of funding Poland's health resorts include: a) income of the specific health resort gained as a result of commercial activities, b) climate or resort fee taken from health resort patients, c) state subsidies to health resorts, d) income from the state contracts of health resort services, e.g. by the National Health Fund, e) EU subsidies. In author's conclusion it is stated that the hypothesis presented in the article research project included in the section „Material and method” undoubtedly and totally proved to be correct.

Keywords: payers to health resorts, health resort patient, the State, the European Union.

Wstęp

Dwie pozycje literaturowe Artura Guźleckiego z lat 2011 i 2012 poświęcone tradycji dziecięcego lecznictwa uzdrowiskowego w Polsce [1] i tradycji lecznictwa uzdrowiskowego dla dorosłych w Polsce [2] dotyczą też finansowania lecznictwa uzdrowiskowego w zamierzonych latach zaborów w Polsce, kiedy to lecznictwo raczkowało. Autorowi tego artykułu na dzień dzisiejszy wydaje się jasna odpowiedź na pytanie o sposób finansowania lecznictwa uzdrowiskowego w latach 1945–1989, kiedy to w Polsce nie było gospodarki rynkowej, ale była centralnie planowana. Jak przebiega finansowanie lecznictwa uzdrowiskowego w Polsce po 1989 roku, czyli kto i w jakich formach płaci za współczesne lecznictwo uzdrowiskowe w Polsce? Odpowiedź na to pytanie będzie przedmiotem rozważań w poniższym artykule.

Cel

Celem tej pracy będzie wyliczenie wszystkich płatników i określenie ich roli w finansowaniu uzdrowisk polskich we współczesnym prawie polskim.

Materiał i metoda

W tym tekście zostaną zacytowane i analizie poddane te fragmenty współcześnie w Polsce obowiązujących aktów prawnych zaczerpniętych z Internetowego Systemu Aktów Prawnych, które odpowiadają na pytanie, kto według współczesnego polskiego prawa płaci na rzecz polskich kurortów, oraz określają formy tych płatności.

Weryfikację obowiązywalności aktów prawnych zaczerpniętych z Internetowego Systemu Aktów Prawnych przeprowadzono dnia 20 grudnia 2015 roku.

W badaniu zostanie postawione pytanie badawcze, kto w świetle aktualnie obowiązującego polskiego prawa płaci uzdrowiskom.

Określona na wstępie tej pracy metodą zostanie zweryfikowana hipoteza badawcza mówiąca o tym, że źródłami finansowania współczesnych polskich kurortów są:

- a) wypracowany na skutek własnej działalności komercyjnej dochód danego uzdrowiska,
- b) opłata klimatyczna lub uzdrowskowa pobierana od kuracjuszy,
- c) dotacje państwowe przysługujące prawnie uzdrowiskom,
- d) wpływy z państwowego kontraktowania usług uzdrowiska, np. przez NFZ,
- e) dotacje unijne.

Reasumując – płatnikami na rzecz uzdrowisk są: kuracjusz, Skarb Państwa, Unia Europejska.

Wyniki badań

Jakie wydatki ponosi kuracjusz w związku z korzystaniem z kuracji uzdrowskowej?

Nie zdefiniujemy pojęć prawnych użytych w *Ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* (Dz.U. z 2004 r. Nr 210, poz. 2135) osoby mającej prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych i osoby ubezpieczonej – art. 2 i 3. Cytowanie spowodowałoby mianowicie, zdaniem Autora, ryzyko brnięcia w siatkę pojęć prawnych już bardzo luźno związanych z opisywanym zagadnieniem. Zajmowałoby to dodatkowe miejsce, którego limit określiła publikująca artykuł Redakcja. Poza tym przecież Czytelnik w razie zainteresowania opisywaną tu problematyką może samodzielnie sięgnąć do aktów prawnych wymienionych w przepisach do tego artykułu.

Przystępując do odpowiedzi, jakie kto ponosi koszty w związku z finansowaniem leczenia uzdrowskowego w Polsce, rozpatrzmy najpierw ten problem z lotu ptaka.

Zasady finansowania leczenia uzdrowskowego w Polsce reguluje art. 16, to jest rozdział III ujednoliconego tekstu *Ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o leczeniu uzdrowskowym, uzdrowskach i obszarach ochrony uzdrowskowej oraz gminach uzdrowskowych* (Dz.U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1399). Stanowi on, iż:

„1. Świadczeniobiorcy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych korzystają z leczenia uzdrowskowego na zasadach określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

2. Osoby inne niż świadczeniobiorcy oraz świadczeniobiorcy, którzy nie uzyskali skierowania na leczenie uzdrowskowe albo rehabilitację uzdrowskową na zasadach określonych w przepisach, o których mowa w ust. 1, mogą korzystać z leczenia uzdrowskowego za odpłatnością w wysokości ustalonej przez zakład leczenia uzdrowskowego, po uzyskaniu zaświadczenia o braku przeciwwskazań do korzystania z danego rodzaju świadczeń zdrowotnych w danym uzdrowsku.
3. Osoby, o których mowa w ust. 2, mogą korzystać z leczenia uzdrowskowego, jeżeli zapewniono korzystanie z tego leczenia świadczeniobiorcom, o których mowa w ust. 1” [3].

Ale przywołany cytat nie odpowiada jednak dokładnie na pytanie o to, jakie koszty związane z tego rodzaju leczeniem ponosi osobiście kuracjusz. Zatem jakie dokładnie koszty związane z tego rodzaju leczeniem ponosi osobiście kuracjusz?

Art. 33 ust. 3 wspomnianej *Ustawy [...] o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* mówi, że:

„3. Świadczeniobiorca ponosi koszty przejazdu na leczenie uzdrowskowe albo rehabilitację uzdrowskową i z leczenia uzdrowskowego albo rehabilitacji uzdrowskowej oraz częściową odpłatność za koszty wyżywienia i zakwaterowania w sanatorium uzdrowskowym. Podmiot obowiązany do finansowania świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych pokrywa do wysokości określonej w umowie oddziału wojewódzkiego Funduszu z sanatorium uzdrowskowym różnicę kosztów wyżywienia i zakwaterowania ubezpieczonego” [4].

Dalej art. 48 ujednoliconego tekstu ustawy „uzdrowskowej” z 2005 roku mówi, że:

„Gmina uzdrowskowa w celu realizacji zadań, o których mowa w art. 46, ma prawo do pobierania opłaty uzdrowskowej na zasadach określonych w przepisach odrębnych” [5].

Cóż to są te odrębne przepisy? Art. 17 *Ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych* (Dz.U. z 1991 r. Nr 9, poz. 31) rzuca nieco więcej światła na przedstawiony w tym miejscu problem. Ten artykuł mówi, że:

„1. Opłatę miejscową pobiera się od osób fizycznych przebywających dłużej niż dobę w celach turystycznych, wypoczynkowych lub szkoleniowych:

- 1) w miejscowościach posiadających korzystne warunki klimatyczne, walory krajobrazowe oraz warunki umożliwiające pobyt osób w tych celach,

- 2) w miejscowościach znajdujących się na obszarach, którym nadano status obszaru ochrony uzdrowiskowej na zasadach określonych w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych (Dz.U. z 2012 r., poz. 651 i 742) – za każdy dzień pobytu w takich miejscowościach.

1a. Opłatę uzdrowiskową pobiera się od osób fizycznych przebywających dłużej niż dobę w celach zdrowotnych, turystycznych, wypoczynkowych lub szkoleniowych w miejscowościach znajdujących się na obszarach, którym nadano status uzdrowiska na zasadach określonych w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych – za każdą rozpoczętą dobę pobytu w takich miejscowościach.

2. Opłaty uzdrowiskowej oraz opłaty miejscowej nie pobiera się:

- 1) pod warunkiem wzajemności – od członków personelu przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych oraz innych zrównanych z nimi na podstawie ustaw, umów oraz zwyczajów międzynarodowych, jeśli nie są obywatelami polskimi i nie mają miejsca pobytu stałego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) od osób przebywających w szpitalach;
- 3) od osób niewidomych i ich przewodników;
- 4) od podatników podatku od nieruchomości z tytułu posiadania domów letniskowych położonych w miejscowości, w której pobiera się opłatę miejscową albo uzdrowiskową;
- 5) od zorganizowanych grup dzieci i młodzieży szkolnej.

2a. Od osób, od których pobierana jest opłata uzdrowiskowa, nie pobiera się opłaty miejscowej.

3. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa minimalne warunki, jakie powinna spełniać miejscowość, w której można pobierać opłatę miejscową, uwzględniając zróżnicowanie warunków regionalnych i lokalnych.

4. Rada Ministrów w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, określa warunki:

- 1) klimatyczne;
- 2) krajobrazowe;
- 3) umożliwiające pobyt osób w celach turystycznych, wypoczynkowych lub szkoleniowych,

5. Rada gminy ustala miejscowości odpowiadające warunkom określonym w przepisach wydanych na podstawie ust. 3 i 4, w których pobiera się opłatę miejscową” [6].

Wyżej wymienione opłaty są to opłaty, które ponosi kuracusz. A kto jeszcze i jakie opłaty ponosi w związku z funk-

cjonowaniem polskich uzdrowisk? Art. 49 ujednoliconego tekstu ustawy „uzdrowiskowej” z 2005 roku mówi, że:

„1. Gmina uzdrowiskowa, o której mowa w art. 46, otrzymuje dotację z budżetu państwa w wysokości równej wpływom z tytułu opłaty uzdrowiskowej pobranej w uzdrowisku w roku poprzedzającym rok bazowy w rozumieniu ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2010 r. Nr 80, poz. 256 z późn. zm.)” [7].

W jakiej formie jeszcze Skarb Państwa ponosi koszty leczenia uzdrowiskowego w Polsce?

Art. 108 *Ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* mówi, że: „Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia finansuje:

- 1) świadczeniodawcy, mającemu siedzibę na terenie województwa, z którym zawarto umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, koszty świadczeń opieki zdrowotnej udzielanej na terenie danego województwa i świadczeniobiorcy innemu niż ubezpieczony, spełniającemu kryterium dochodowe, o którym mowa w art. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej, co do którego nie stwierdzono okoliczności, o której mowa w art. 12 tej ustawy, z zastrzeżeniem ust. 2.

1a. Oddział wojewódzki Funduszu finansuje świadczeniodawcy, mającemu siedzibę na terenie województwa, z którym zawarto umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, koszty świadczeń opieki zdrowotnej udzielanych na terenie danego województwa osobom, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt. 3 i 4 oraz w art 12 pkt 2–4, 6 i 9, z zastrzeżeniem ust. 2.

- 2) Koszty leczenia uzdrowiskowego świadczeniobiorcy, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 i w ust. 1a, ponosi oddział wojewódzki Funduszu właściwy ze względu na miejsce zamieszkania, a jeśli nie można ustalić miejsca zamieszkania – oddział wojewódzki Funduszu właściwy ze względu na miejsce wystawienia skierowania, o którym mowa w art. 33 ust. 1” [8].

Trzeba dodać, że zgodnie z art. 116.1 wymienionej ustawy „przychodami NFZ są m.in. należne składki za ubezpieczenie zdrowotne” obywateli, które to zgodnie z art. 114 tej samej ustawy są „środkami publicznymi” [9].

Kolejnym płatnikiem na rzecz polskich uzdrowisk jest Unia Europejska. *Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 7 grudnia 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie energetyki, infrastruktury telekomunikacyjnej, infrastruktury sfery badawczo-rozwojowej, lecznictwa uzdrowiskowego w ramach regionalnych programów operacyjnych* (Dz.U. z 2009 r. Nr 214, poz. 1661) precyzuje kwestię pomocy Unii Europejskiej

na rzecz polskiego lecznictwa uzdrowiskowego, mówiąc, że: „Na podstawie art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 i Nr 157, poz. 1241) zarządza się, co następuje:

§1. Rozporządzenie określa szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb udzielania pomocy w ramach regionalnych programów operacyjnych na inwestycje w zakresie: [...]

4) lecznictwa uzdrowiskowego (a konkretnie poprawę jakości lecznictwa uzdrowiskowego §5 pkt 4)

[...]

§3 Rozporządzenie stosuje się do pomocy udzielanej:

[...]

4) w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego – zakładom lecznictwa uzdrowiskowego w rozumieniu ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych (Dz.U. Nr 167, poz. 1399, z 2007 r. Nr 133, poz. 921 oraz z 2009 r. Nr 62, poz. 504) – zwanym dalej «beneficjentem pomocy» [10].

Wywód w tej części poświęcony płatnikom na rzecz lecznictwa uzdrowiskowego można podsumować treścią art. 115 *Ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej* (Dz.U. z 2011 r. Nr 112, poz. 654) w brzmieniu:

„1. Na realizację zadań, o których mowa w art. 114 ust. 1 pkt 1 i 4–7, podmioty realizujące działalność leczniczą mogą uzyskać środki finansowe na podstawie umowy zawartej:

- 1) ze Skarbem Państwa, reprezentowanym przez ministra, centralny organ administracji rządowej, wojewodę, a także z jednostką samorządu terytorialnego lub uczelnią medyczną;
- 2) innym podmiotem uprawnionym do finansowania tych zadań na podstawie odrębnych przepisów.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do decyzji, o których mowa w art. 5 pkt 9 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2014, poz. 1649 oraz z 2015, poz. 349) oraz art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz.U. poz. 1146 oraz z 2015 r. poz. 378).

3. Na realizację zadań, o których mowa w art. 114 ust. 1 pkt 1–6, podmioty wykonujące działalność leczniczą mogą uzyskać od podmiotu, o którym mowa w ust. 1, z wyjątkiem uczelni medycznej, dotację w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, z zastrzeżeniem ust. 4.

4. Dotację, o której mowa w ust. 3, na realizację zadań, o których mowa w art. 114 ust. 1 pkt 2 i 3, może przyznać:

- 1) minister właściwy do spraw zdrowia:

- a) spółce kapitałowej, w której reprezentowany przez niego Skarb Państwa posiada udziały albo akcje reprezentujące co najmniej 51% kapitału zakładowego,
 - b) spółce kapitałowej wykonującej działalność leczniczą, w której uczelnia medyczna posiada udziały albo akcje reprezentujące co najmniej 51% kapitału zakładowego,
 - c) samodzielnemu publicznemu zakładowi opieki zdrowotnej, dla którego podmiotem tworzącym jest minister właściwy do spraw zdrowia albo uczelnia medyczna;
- 2) inny minister, centralny organ administracji rządowej, oraz wojewoda:
 - a) spółce kapitałowej, w której reprezentowany przez niego Skarb Państwa posiada udziały albo akcje reprezentujące co najmniej 51% kapitału zakładowego,
 - b) samodzielnemu publicznemu zakładowi opieki zdrowotnej, dla którego jest podmiotem tworzącym” [11].

Dyskusja

W pracy zaprezentowano wyliczenie i rolę poszczególnych płatników na rzecz uzdrowisk w kontekście aktualnie obowiązującego polskiego prawa. Autorowi tych badań wydaje się także niezbędne określenie, za co płatnicy płacą uzdrowiskom, czyli inaczej – jakie powinności mają uzdrowiska na rzecz płatników. Zagadnienie to będzie rozpatrzone w oddzielnym artykule.

Wniosek

Przyjęta w części „Materiał i metoda” hipoteza dla przedstawionych tu badań bez żadnych zastrzeżeń potwierdziła się w całości.

Oświadczenia

Oświadczenie dotyczące konfliktu interesów

Autor deklaruje brak konfliktu interesów.

Źródła finansowania

Autor deklaruje brak źródeł finansowania.

Piśmiennictwo

1. Guźlecki A. Tradycje dziecięcego lecznictwa uzdrowiskowego w Polsce. *Niepełnosprawność i Rehabilitacja*. 2011;2:83–92.
2. Guźlecki A. Rozwój i funkcje polskich uzdrowisk – rys historyczny od początku istnienia do roku 1989. *Polski Przegląd Nauk o Zdrowiu*. 2012;4:340–344.
3. Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych. Dz.U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1399:8–9.

4. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Dz.U. z 2004 r. Nr 210, poz. 2135:69.
5. Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych, Dz.U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1399:30.
6. Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych. Dz.U. z 1991 r. Nr 9, poz. 31:25–26.
7. Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz gminach uzdrowiskowych. Dz.U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1399:30.
8. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Dz.U. z 2004 r. Nr 210, poz. 2135:192–193.
9. Ibidem:195.
10. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 7 grudnia 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie energetyki, infrastruktury telekomunikacyjnej, infrastruktury sfery badawczo-rozwojowej, lecznictwa uzdrowiskowego w ramach regionalnych programów operacyjnych. Dz.U. z 2009 r. Nr 214, poz. 1661:1.
11. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej. Dz.U. z 2011 r. Nr 112, poz. 654:69–70.

Zaakceptowano do edycji: 2016-04-12
Zaakceptowano do publikacji: 2016-04-28

Adres do korespondencji:

Artur Guźlecki
ul. Szosa Okrężna 6J/35, 87-100 Toruń
tel.: 519 111 260
e-mail: arturguzlecki2@wp.pl